

Nr 43

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motion om senareläggning av ansökningstiden för intagning i gymnasieskolan.

Motionen

1973:696 av herr Karl Bengtsson i Varberg (fp) vari hemställs att riksdagen begär att Kungl. Maj:t måtte uppdra åt skolöverstyrelsen att utarbeta förändrade anvisningar rörande ansökan till årskurs 1 i gymnasieskolan, innebärande bl. a. att ansökningstiden förläggs till en avsevärt senare tidpunkt än för närvarande.

Nuvarande förhållanden

Den årliga intagningen av elever till gymnasieskolan beslutas av intagningsnämnder, i princip en nämnd för varje kommun med gymnasieskola. Nämnderna utses av länskolnämnderna och deras sammansättning och verksamhet regleras av bestämmelser i skolstadgan (9 kap 1–28 §§) och i av skolöverstyrelsen (SÖ) meddelad instruktion för intagningsnämnd samt genom särskilda av SÖ utfärdade anvisningar (årligen i Aktuellt från skolöverstyrelsen). För kansliarbetet, som vanligen sköts av skolkontoren i respektive kommun, har Svenska kommunförbundet och SÖ gemensamt utarbetat rekommendationer (Svenska kommunförbundet PM 1972–01–14).

Ansökan om inträde i gymnasieskolan ställs alltid till intagningsnämnd för det intagningsområde sökandes kommun tillhör, oavsett om ansökan gäller utbildning som finns anordnad inom detta område eller utanför det egna intagningsområdet.

Ansökan om inträde till årskurs 1 skall inlämnas senast den 1 mars. På dessa intagningshandlingar grundar sig den första intagningsrutinen.

Sökande som önskar åberopa meriter som förvärvats efter ansökningstidens utgång den 1 mars (betyg över praktik, behörighetskomplettering o. d.) måste för att meriterna skall kunna beaktas vid intagningen senast den 10 juni komplettera ansökan med avskrift av betyg(motsvarande). I de fall endast höstterminsbetyg bifogats ansökan skall denna kompletteras med avskrift av slutbetyg/avgångsbetyg (vårterminsbetyg) senast två dagar efter läsårets avslutning. Enligt huvudregeln skall betygsavskriften inlämnas av den skola som utfärdat betyget.

Intagningsnämnds arbete omfattar i princip två intagningsrutiner. *Den första rutinen*, som grundas på höstterminsbetygen, skall leda till förslag till skolorganisation, som bygger på en preliminär intagning. Förslaget överlämnas till skolstyrelsen för beslut om anordnandet. Uppgifter om organisation insänds av skolstyrelsen till SÖ. *Den andra*

rutinen, som grundas på slutbetygen/avgångsbetygen (värterminsbetygen), skall leda till intagning inom fastställd organisation.

Remissyttrandet

Skolöverstyrelsen (SÖ) anser i inhämtat yttrande att motionsförslaget ej kan genomföras med bibehållen service till de sökande. SÖ har anfört i huvudsak följande.

I och med gymnasieskolans införande kom de anvisningar som ditintills gällt för intagning till gymnasium och fackskola att gälla för intagning till gymnasieskolan. Vissa förändringar av anvisningarna har skett varje år utifrån de erfarenheter som de av intagningen berörda har redovisat. För att underlätta studie- och yrkesorienteringen har ansökningstiden framflyttats från 15 februari till 1 mars.

I allt större utsträckning utnyttjar intagningsnämnderna dataservice för att underlätta den rutinmässiga behandlingen av ansökningshandlingarna. Denna kan på sikt medföra en möjlighet till senareläggning av ansökningstiden.

Den fingerade intagning som görs snarast efter 1 mars (rutin I) har indirekt effekt för de sökande. Behörighet och medelpoäng grundar sig på de sökandes preliminära betyg. Den preliminära intagningens huvudsyfte kan formuleras i ett antal punkter.

Elevområde för sökt studieväg avgör i vilken intagningsnämnd ansökan skall handläggas beträffande vart och ett av alternativen. Ansökan skall även om handläggningen sker på skilda nämnder, behandlas efter sökandes rangordning av sökta alternativ och i rangordning efter medelpoäng inom kompetensgruppen. Denna handläggning medför att stora samverkansbehov och rimlig tid för kommunikation krävs. Handläggning utan den samordning och tidsmarginal som rutin I ger möjlighet till medför dubbelintagning eller försenad handläggning av lägrehandsval. Båda konsekvenserna är olämpliga såväl ur organisationssynpunkt som med hänsyn till sökandes krav på rättvis behandling oavsett bostadsort.

Sökande som inte beräknas komma in på något sökt alternativ bör genom skolans studie- och yrkesorientering ges möjlighet till förnyade samtal och tillfälle till komplettering med sådana alternativ som den aktuella konkurrenssituationen medger. Ett slopande av rutin I skulle medföra att ansträngningar för att förebygga framtida sysselsättnings- och sociala problem ges betydligt sämre förutsättningar.

Elevernas önskemål om utbildning bör inom givna ramar kunna påverka den slutgiltiga organisationsplanen. En framställning från kommunen om ändrad organisation grundas på förstahandsvalen enligt rutin I. Om elevernas önskemål inte tillåts påverka skolorganisationen skulle det uppstå större skillnader i intagningspoäng mellan olika elevområden och fler sökande komma att antas på andra- eller lägrehandsval.

Förändringar i skolorganisationen medför variationer i den enskilda skolans underlag för beräkning av kommande läsårs lärarbehov. I en lärares anställningsvillkor regleras uppsägningstidens längd (AST 9 §). Detta innebär att ett tillförlitligt underlag för beräkning av lärarbehovet påföljande läsår måste vara tillgängligt före 1 april. Lärarna skall dessutom senast två veckor före vårterminens slut beredas tillfälle att yttra sig över rektors förslag till tjänstgöringsplan (Ss 8 kap. 38 §). Ett slopande av rutin I skulle medföra konsekvenser som är olämpliga för såväl skolledningens planeringsarbete som för berörda lärares anställningstrygghet.

SÖ anser därför det i motionen framförda förslaget för närvarande ej möjligt att genomföra med bibehållen service till de sökande.

Utskottet

Den årliga intagningen av elever till gymnasieskolan beslutas av intagningsnämnder. Intagningsnämnds arbete omfattar i princip två intagningsrutiner. Den första rutinen sker på grundval av ansökningshandlingar som skall vara inlämnade senast den 1 mars. Den omfattar en preliminär intagning som grund för förslag till skolorganisation. Förslaget skall överlämnas till vederbörande skolstyrelse för beslut om organisation nästkommande läsår. Den andra rutinen skall leda till definitiv intagning inom fastställd skolorganisation. Sökande har vissa möjligheter till komplettering av ansökningshandlingarna före den definitiva intagningen, som sker i juli månad.

I motionen 1973:696 hävdas att den nuvarande intagningsproceduren medför betydande nackdelar, vilka enligt motionärens mening enklast elimineras genom att den första rutinen i intagningsförfarandet slopas i samband med flyttning av ansökningstiden från den 1 mars till en senare tidpunkt.

Skolöverstyrelsen har i inhämtat remissyttrande avstyrkt motionsyrkandet. Överstyrelsen har enligt utskottets uppfattning på ett övertygande sätt visat att det för närvarande varken är möjligt eller lämpligt att genomföra den av motionären föreslagna ändringen. Utskottet avstyrker därför motionen 1973:696.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:696.

Stockholm den 30 oktober 1973

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorps (c), Mårtensson (s), Richardson (fp), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), herrar Berndtson i Linköping (vpk), Sundgren (s) och Karlsson i Mariefred (c).

